

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เต็มศักยภาพ โดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน มองเหตุการณ์และคิดได้กว้างไกลใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณธรรมและจริยธรรม แต่การดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบต่างๆ ในการจัดการศึกษาที่เป็นเงื่อนไขของปัญหา ทั้งในด้านปัจจัยในการทำงาน คือ อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณ สำหรับในด้านกระบวนการที่สำคัญ คือกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ และกระบวนการบริหาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 11) การบริหารจัดการเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนประสานงาน นิเทศควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผล แก้ไขพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ในระบบ ทั้งการวางแผนการบริหารงาน วิชาการ งานธุรการ การเงิน งานบริหารต่างๆ และงานอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ และตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนไว้ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารทั่วไป หมายถึง ภารกิจหลักเหล่านี้ต้องได้รับการจัดการที่ดี โดยมีวิธีการอย่างไรถึงจะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพได้ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้า มีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 หน้า 23)

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้ สอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าาย มาตรา 17 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี และในมาตรา 24 กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนว่าให้จัดเนื้อหา และกิจกรรมให้ สอดคล้องกับกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์ จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคล ในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 5, 7 - 9) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับสภาพความ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกล ยุทธ์ใหม่ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนอง ความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลูกฝัง ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่น ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, คำสั่ง)

การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาโดยจะต้องมีการวางแผนในการพัฒนา หรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งมีขอบข่ายภารกิจการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน 17 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550,

หน้า 18–121) ดังนี้ 1) การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล/ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมมีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา 14) การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดหนังสือแบบเรียนใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาบุคลากรและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหาร คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการให้ระบบต่างๆ ในโรงเรียนได้รับการขับเคลื่อนอย่างมีสมดุระบบใหญ่ๆ ที่สำคัญในการบริหารมี 3 ระบบ คือ ระบบทรัพยากร (Resource Input) ระบบกระบวนการบริหาร (Transformational Process) และระบบผลผลิต(Product Output) การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด จึงสามารถดูได้จากผลผลิต โดยดูทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่กระบวนการบริหารที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนโยบายในด้านการจัดการ โดยมีการส่งเสริมสนับสนุน ดูแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ให้การสนับสนุนการพัฒนาครู หลักสูตรสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและความรู้แก่นักเรียน การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและ การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร, 2556) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติสิทธิของประชาชนในด้านการจัดการศึกษาและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีพุทธศักราช 2550 จำนวน 6 โรงเรียน ในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกจนคร เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสกลทวาปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกจนคร เขต 2 จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนร่มไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกจนคร เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนธาตุทองอำวนววิทยั โรงเรียนเคือศรีโพรวัลย์ โรงเรียนภูดินแดงวิทยา และโรงเรียนค้ำยงพิทยาคม ควบคุมและบริหารจัดการในภาพรวมโดยกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกจนคร มีการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายและหลังจากปีพุทธศักราช 2550 เป็นต้นมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกจนคร ไม่ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาใดๆ เลย (กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2553)

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกจนคร จำนวน 6 โรงเรียน

ได้เข้ารับการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารอบสาม (เข้าถึงได้จาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>) ผลปรากฏว่ามีโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยวัดจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (o - net) ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินของสมศ. ในตัวบ่งชี้ที่ 5 คือด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน คือ ระดับ 8 คะแนนขึ้นไป (ขีดจำกัดล่างตามเกณฑ์ประเมินตัวบ่งชี้ที่ 5 ของ สมศ.) จากน้ำหนักคะแนนทั้งหมด 20 คะแนน จากเกณฑ์การประเมินดังกล่าวส่งผลให้ โรงเรียนทั้ง 6 แห่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกจนคร ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนดังกล่าวไม่ได้รับความเชื่อถือจากการยอมรับจากผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งจากสังคมรอบข้าง ซึ่งเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหน้าที่โดยตรงของการบริหารงานวิชาการ

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมากโดยเฉพาะเรื่อง

เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งถือได้ว่า เป็นจุดหมายหลักของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นภารกิจการบริหารงานวิชาการซึ่งถือได้ว่าเป็นงานสำคัญและเป็นหัวใจของการบริหารงานทั้งหมดทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำในการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรในสถานศึกษาต้องได้รับการเตรียมความพร้อม มองเห็นคุณค่ามีความรู้ความเข้าใจ ตลอดถึงการติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และเป็นครูที่รับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียนธาตุทองอำเภอยะผิง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่ต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครเพื่อหาแนวทางการยกระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

คำถามของการวิจัย

การศึกษากิจการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับใด
2. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. แนวทางยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน

4. เพื่อหาแนวทางยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความแตกต่างกัน

3. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้ จะเกิดประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในการใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ทำงานเกี่ยวกับงานวิชาการทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2559 จากโรงเรียนใน 4 อำเภอ ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน ครูผู้สอน จำนวน 153 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 78 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 243 คน (สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2559, หน้า 210 - 426)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2559 ใน 4 อำเภอ ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน ครูผู้สอนจำนวน 74 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 54 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบ ไม่ใช้สัดส่วน (Non - proportional Stratified Random Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามขอบข่าย

ภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียน 17 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2550, หน้า 18 – 121) ดังนี้

- 2.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.6 การวัดผลประเมินผล/ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 2.8 การพัฒนาและส่งเสริมมีแหล่งเรียนรู้
- 2.9 การนิเทศการศึกษา
- 2.10 การแนะแนว
- 2.11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
- 2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของ
สถานศึกษา
- 2.16 การคัดหนังสือ แบบเรียนใช้ในสถานศึกษา
- 2.17 การพัฒนาบุคลากรและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 3.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น
 - 3.1.1.1 ผู้บริหาร
 - 3.1.1.2 ครูผู้สอน
 - 3.1.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.2 เพศ

3.1.2.1 เพศชาย

3.1.2.2 เพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงาน
วิชาการโรงเรียน 17 งาน ดังนี้

3.2.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

3.2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

3.2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3.2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3.2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3.2.6 การวัดผลประเมินผล/ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

3.2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

3.2.8 การพัฒนาและส่งเสริมมีแหล่งเรียนรู้

3.2.9 การนิเทศการศึกษา

3.2.10 การแนะแนว

3.2.11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3.2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3.2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

3.2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3.2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของ

สถานศึกษา

3.2.16 การคัดหนังสือ แบบเรียนใช้ในสถานศึกษา

3.2.17 การพัฒนาบุคลากรและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ภาระงานตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งมี 17 งาน ดังนี้

1.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการพัฒนาสาระหลักสูตรในส่วนท้องถิ่นตั้งแต่การวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนจนข้อมูลสารสนเทศและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งแผนงานในการดำเนินงานวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแลนิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้อ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้อทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดยจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการ

ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน และอนุมัติผลการเรียนของสถานศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับ นโยบายระดับประเทศจัด ทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการ ซ่อมเสริม กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และ กระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้ มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ และพัฒนา คุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่ง เรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.9 การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนา ปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติ ถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

1.10 การแนะแนว หมายถึง การจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้ เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสามารถบูรณาการใน การจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตในประจำวัน

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของ ชุมชน ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับ

การประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุป รายงานประจำปี

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การจัด กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น หมายถึง การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสร้างความเข้าใจ สร้างความรู้ ต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ ตรวจสอบ นำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็น แนวเดียวกัน

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การคัดเลือกหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบบาง ใบความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ประกอบการเรียน การสอนสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาบุคลากรและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การพัฒนาบุคลากร พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาห้องสมุดของ สถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นจริงในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ให้เป็นไปตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้วัดสภาพการบริหารวิชาการได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 – Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคและสิ่งกีดขวางทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้วัดปัญหาการบริหารวิชาการได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 – Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรสามารถสร้าง ผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิต และผลลัพธ์ เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้วัดประสิทธิภาพการบริหารวิชาการได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 – Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 3 ตำแหน่ง ได้แก่

5.1 ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่เป็นข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

5.2 ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่เป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูประจำชั้น หรือครูที่ทำหน้าปฏิบัติการสอนประจำวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

5.3 คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ตัวแทนประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

6. แนวทางการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง แนวทางที่ผู้วิจัยนำผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มาร่างเป็นประเด็นคำถามสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร